

MAŽEIKIŲ RAJONO IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ

Liudmila Ligeikienė, Vincas Laurutis

Mažeikių lopšelis-darželis „Buratinas“

Šiaulių universitetas

Įvadas

Ikimokyklinio ugdymo paslaugos labai svarbios ugdant vaikus kaip asmenybes. Jos papildo vaikų ugdymą šeimose, skatina jų socialinį, pažintinį vystymąsi, praturtina vaikų bendravimo su kitais patirtį, padeda pasiruošti mokymuisi mokykloje.

Paslaugų įvairovė ir kokybė, orientavimasis į tėvų ir vaikų poreikius formuoja naują ikimokyklinio ugdymo paslaugų supratimą.

Mokslinėje literatūroje diskutuojama apie ikimokyklinio ugdymo reikšmę (Adaškevičienė, 2000; Bitinas, 2000; Glebuviene, 2000; Gražienė, 1999; Juodaitytė, 2000; Kučinskienė, 2000; Marcelionienė, 1999; Mondeikienė, 2000; Monkevičienė, 1999; Rajeckas, 2001; Šeibokienė, 1999 ir kiti). Akcentuojama, kad šiuo metu vykstantys pokyčiai įgalina švietimą funkcionuoti kaip vientisą socialinę sistemą ir bendruomenės socialinės gyvensenos institutą. Šių naujų kokybinių pokyčių kontekste formuojasi naujas vaikų darželio, kaip suaugusiųjų ir vaikų nuolatinės socialinės sąveikos, jų ugdymo(si) institucijos, įvaizdis.

Pasaulinėje literatūroje daugiausia atsispindi mokyklos pertvarka, jos tobulinimo ir valdymo problemos. Parengtos ir moksliskai įrodytos teorijos bei koncepcijos: kaip turėtų dirbti mokyklos vadovas, jo komanda ir pedagogai; kokie turėtų būti vadybos principai bei funkcijos ir t. t. Tačiau dažniausiai rašoma tik apie mokyklas ir jų valdymą (Hopkins, Ainscow, West, 1998; Fullan, 1993; Fidler, 2006; Everard, Morris, 1997; Jucevičius, 1996; Jucevičienė, 1996; Targamadžė, 1999; Večkienė, 1996; Želvys, 1999, 2001, 2003), bet negvildenamos ikimokyklinio ugdymo įstaigų problemos, funkcijos.

Šiandien būtina lanksti švietimo įstaigų darbo sistema, teikianti įvairias tėvų ir vaikų poreikius ati-

tinkančias paslaugas. Kiekvienas žmogus, kuriam teikiama ikimokyklinio ugdymo paslauga, suinteresuotas, kad ji būtų kokybiška.

Tyrimo tikslas – atlikti Mažeikių rajono (Mažeikių miesto, Vieکشnių miestelio, Tirkšlių miestelio) ikimokyklinio ugdymo institucijų veiklos rodiklių tyrimą, kad būtų galima pagerinti teikiamų paslaugų kokybę.

Uždaviniai: išanalizuoti vaikų ugdymo tendencijas, būdus, metodus; ištirti Mažeikių rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų kokybę ugdytinių tėvų požiūriu.

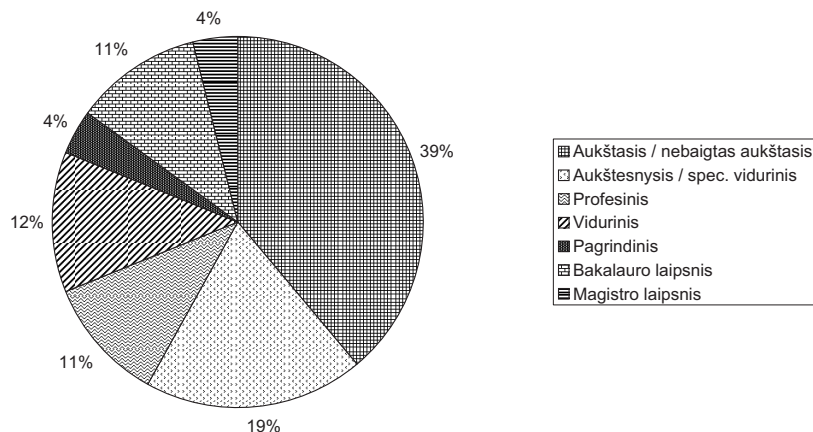
Tyrimo tikslinės grupės ir imtis: Tėvai (globėjai) – iš įvairių socialinių grupių – 293 respondentai; ikimokyklinio ugdymo pedagogai – 133 respondentai.

Tyrimas atliktas apklausiant Mažeikių miesto bei rajono (Vieکشnių ir Tirkšlių miestelių) ikimokyklinių įstaigų vaikų tėvus ir pedagogus. Atsitiktine tvarka iš 14 ikimokyklinių įstaigų atrinkta 11. Šiose ikimokyklinėse įstaigose lopšelių-darželių, darželių, darželių-mokyklų pedagogams išdalytos anketos.

Tyrimo rezultatai

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išsilavinimas

Išsilavinimas yra svarbus, nes jis gali turėti įtakos tėvų požiūriui į paslaugų pasirinkimo galimybes. Vienokių paslaugų vaikams pageidauja tėvai, turintys aukštąjį išsilavinimą, ir kitokių – su viduriniu ar pagrindiniu išsilavinimu. Daugiau nei trečdalis ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų (39 %) turi aukštąjį ar nebaigtą aukštąjį išsilavinimą. Penktadalis visų tiriamųjų (19 %) tėvų turi aukštesnįjį / specialųjį vidurinį išsilavinimą (1 pav.).

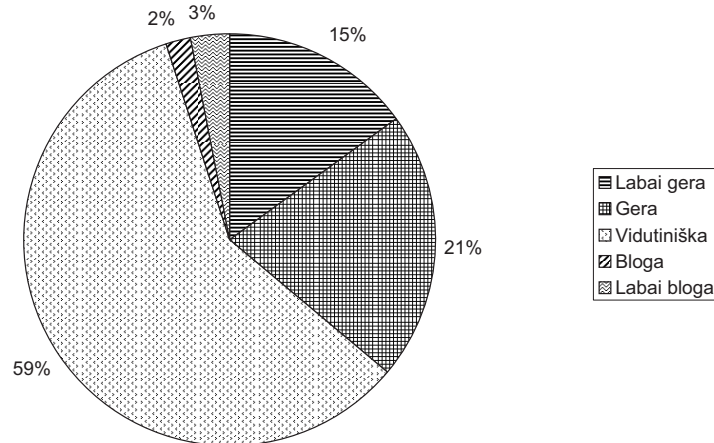

1 pav. Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, išsilavinimas (N = 293)

Kiti tėvai yra įgiję profesinį (11 %), vidurinį (12 %), pagrindinį (4 %) išsilavinimą. 11 % visų tiriamųjų tėvų turi bakalauro laipsnį, tik nedidelė dalis vaikų tėvų (4 %) – įgiję magistro laipsnį.

Tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklines įstaigas, materialinė šeimos padėtis

Remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigą lan-

2 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigą lankančių vaikų šeimų materialinė padėtis (N = 293)

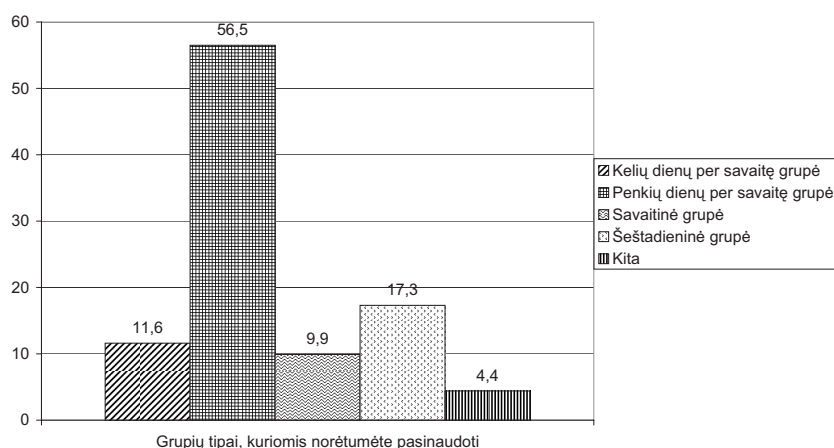
Nedidelę dalį sudaro tėvai, kurių materialinė šeimos padėtis bloga (2,6 %) ar labai bloga (1,7 %), palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi.

Tėvų pageidautini grupių tipai

Vaikų ir šeimų poreikiai bei galimybės naudotis ikimokyklinio ugdymo paslaugomis yra skirtingi, todėl aktualu didinti ugdymo organizavimo formų

kančių vaikų tėvų pateiktais duomenimis, didžioji dalis šeimų (66,4 %) gyvena vidutiniškai, palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi. Penktadalis tėvų (21 %) teigia, kad jų materialinė padėtis yra gera, o 8,3 % ugdymo įstaigą lankančių vaikų tėvų materialinė padėtis yra labai gera.

įvairovę. Tyrimai rodo, kad daugiausia (56,5 %) tėvų pageidautų standartinės penkių darbo dienų per savaitę grupės. Dalį (17,3 %) tiriamųjų domintų šeštadieninių grupių paslaugos. Kelių dienų per savaitę grupė susidomėjo tik nežymi (11,6 %) tėvų dalis. Savaitinės grupės paslaugomis pasinaudotų dešimtoji (9,9 %) vaikų tėvų dalis. Kiti (4,4 %) tėvai savo pageidavimų nepareiškė.

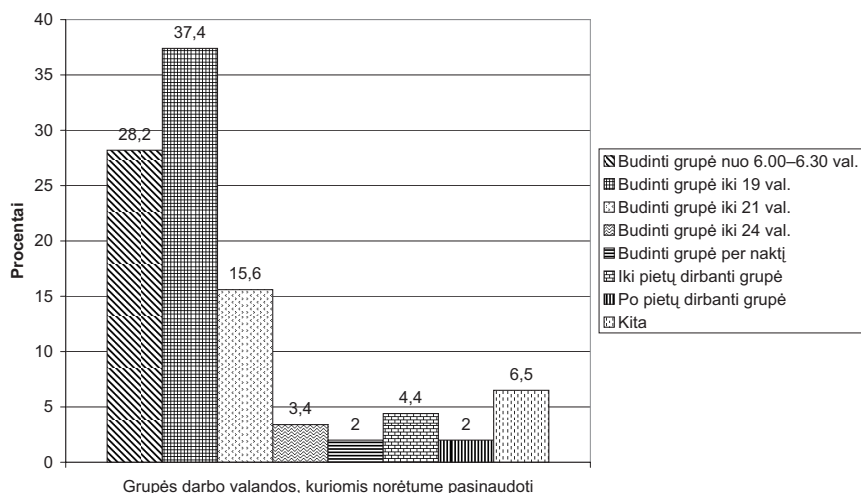

3 pav. Tėvų pasirinkti ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių tipai (N = 293)

Tėvų pageidaujama ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė (tėvų teigimu)

Pertvarka ir pokyčiai formuoja naują paslaugų įvairovės lankantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigas vaikams ir jų šeimoms supratimą. Vis labiau

verčiama orientuotis į vaikus ir tėvus kaip paslaugos vartotojus, suprasti, ko jie norėtų. Tad ir tyrimo metu buvo domėtasi tėvų pageidavimais, kokios grupių darbo trukmės pageidautų tėvai, jeigu būtų tokia galimybė.

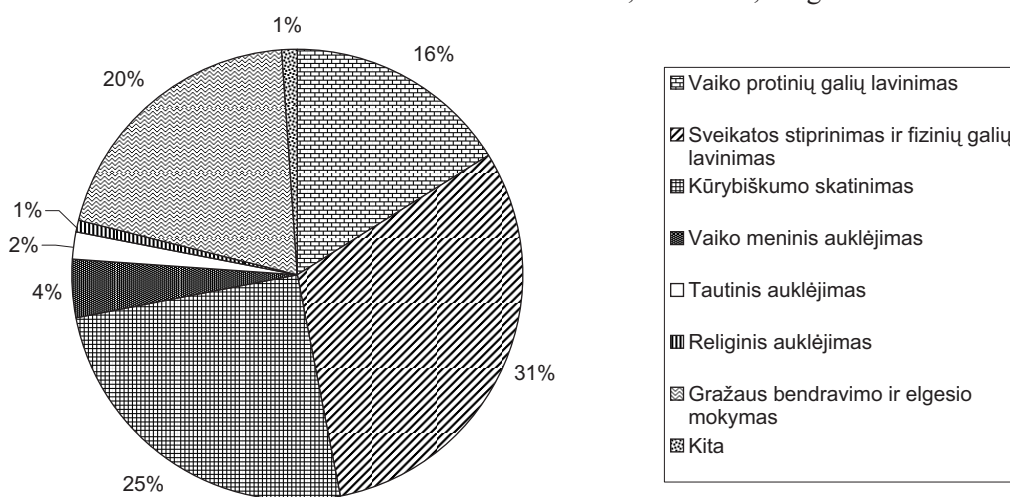
4 pav. Tėvų pasirinktos grupės pagal darbo laiko trukmę (N = 293)

Tyrimai rodo, jog mažiau nei pusė (37,4 %) tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, pageidautų, kad grupė dirbtų pusę valandos ilgiau. Trečdalis (28,2 %) tėvų, pageidautų, kad grupė darbą pradėtų pusvalandžiu anksčiau. Dalis (15,6 %) tėvų pageidautų, kad grupės darbas būtų prailgintas 3 valandomis. Nedidelė dalis (3,4 %) tėvų norėtų, kad grupė darbą baigtų 4 valandom vėliau. Kai kurie (4,4 %) tėvai norėtų, kad ikimokyklinėje įstaigoje būtų tik iki pietų dirbanti grupė. Nedaugelis (2 % ir 2 %) pageidautų grupės, dirbančios tik po pietų arba budinčios per visą naktį. Kiti (6,5%) tėvai savo pageidavimų nepasakė.

Tėvų nuomone, kas turėtų vyrauti ugdant vaiką

Pertvarka ir pokyčiai formuoja naują paslaugų įvairovės lankantiems vaikams ir jų šeimoms supratimą. Gyvenimas vis labiau verčia orientotis į vaikus ir tėvus, kaip paslaugos vartotojus, suprasti ir tenkinti jų poreikius.

Apžvelgiant 5 paveikslą, galima pastebėti, jog trečdalis (31 %) tėvų teigia, kad labiausiai dėmesio reikėtų skirti sveikatos stiprinimui ir fizinių galių lavinimui. Ketvirtadalis (25 %) tėvų mano, jog reikia skatinti kūrybiškumą. Penktadalis (20 %) tėvų teigia, jog svarbiausias yra gražaus bendravimo ir elgesio mokymas. Kad svarbiausias yra vaiko protinių galių lavinimas, mano 16 % apklaustųjų. Mažiausiai (4 %, 2 %, 1 %, 1 %) dėmesio tėvai skirtų vaiko meniniam, tautiniam, religiniam ir kitam auklėjimui.

5 pav. Tėvų nuomone, kas turėtų vyrauti ugdant jų vaiką (N = 293)

Galima daryti išvadą, kad tėvams rūpi visapusiškas vaiko ugdymas: jo protinis, socialinis ir kūrybiškumo ugdymas, sveikatos stiprinimas. Tačiau etninis, dvasinis ugdymas tėvams rūpi mažiau. Šiuolaikinės ikimokyklinio ugdymo programos dažniausiai atitinka tėvų lūkesčius.

Išvados

1. Tėvai pasigenda privačių darželių – pagrindinis jų privalumas, mažesnis vaikų skaičius grupėse. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovė Mažeikių rajone nedidelė.

2. Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose daugiausia veikia tik penkias dienas per savaitę dirbančios grupės. Nemaža dalis tėvų pageidautų, kad įstaigose dirbtų šeštadieninės grupės, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos dirbtų lanksčiu darbo grafiku. Taigi, grupių pasiūla nepasižymi įvairove.
3. Specialiojo ugdymo paslaugų, teikiamų ikimokyklinio ugdymo įstaigose, nepakanka. Mažeikių rajone tik dvi ugdymo įstaigos gali teikti vaiko šeimai psichologo pagalbą. Trūksta specialiojo pedagogo, logopedo, kineziterapeuto paslaugų. Vienam logopedui tenka dirbti net su 60 (vietoje 25–30 pagal normas) vaikų. Ikimokyklinių institucijų vadovai turėtų atkreipti į šią problemą dėmesio ir numatyti šios rūšies paslaugų plėtrą.
4. Nepakanka ikimokyklinių įstaigų, teikiančių papildomo ugdymo paslaugas. Tėvai pageidauja, kad papildomo ugdymo paslaugas vaikas gautų neišeidamas iš lankomos ugdymo įstaigos.

Literatūra

1. *Lietuvos Respublikos įstatymas*, 2003.
2. LR švietimo ir mokslo ministerija, 2006, lapkritis. *Mokyklų tobulinimo programa*. Nr. 8 (11).
3. *Lietuvos švietimo koncepcija*, 1992. Vilnius.
4. Glebuviene V., 2000, Vaiko rašomosios kalbos tapimas. *Socialiniai-educaciniai pokyčiai ikimokykliniame ugdyme*. Klaipėda: KU leidykla.
5. Juodaitytė A., 2003, Vaikystės fenomenas: socialinis-educacinis aspektas. *Monografija*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
6. *Mažeikių rajono 2008–2013 m. strateginis plėtros planas*.
7. Telšių apskrities socialinė ir demografinė charakteristika. Prieiga per internetą: <http://www.regionai.stat.gov.lt/pdf/Socdemas_Telsiu%20aps_2008_11_25.pdf>.

THE QUALITY OF SERVICES RENDERED IN MAŽEIKIAI PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

Liudmila Ligeikienė, Vincas Laurutis

Summary

The variety and quality, consideration of parents' and children's requirements mould new comprehension of pre-school education. It is very important to develop and achieve flexibility and high quality of services of pre-school institutions, which satisfy the needs of parents and children. The relevance of educational services in pre-school institutions is presented in the master's thesis. Theoretical and practical researches on pre-school services are analysed and systematized in the work. The empirical research has shown the teachers' and parents' opinion about the variety and quality of services in pre-school institutions. It is also elucidated how this variety satisfies the requirements of the society.

Keywords: pre-school institutions, pre-school education, services, quality, opinion poll.

MAŽEIKIŲ RAJONO IKIMOKYKLINIŲ ĮSTAIGŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ

Liudmila Ligeikienė, Vincas Laurutis

Santrauka

Paslaugų įvairovė ir kokybė, orientavimasis į tėvų ir vaikų poreikius formuoja naują ikimokyklinio ugdymo paslaugų supratimą. Itin svarbu plėtoti ir užtikrinti lanksčias ir labai kokybiškas ikimokyklinio ugdymo paslaugas, tenkinančias vaikų ir tėvų poreikius. Magistro darbe suformuluotos švietimo paslaugų teikimo ikimokykliniame ugdyme aktualumas. Išanalizuoti ir susisteminti įvairių autorių teoriniai ir praktiniai ikimokyklinio ugdymo teikiamų paslaugų tyrimai. Atliktas empirinis tyrimas parodė, kokia šiuo metu yra Mažeikių rajono pedagogų, tėvų nuomonė apie teikiamų paslaugų vaikams, kurie lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas, įvairovę ir kokybę. Išsiaiškinta, kiek ši įvairovė tenkina pakitusius visuomenės poreikius.

Įteikta 2011-03-03